
PRÁVNÍ VYJÁDŘENÍ

Městská část Praha 9

k rukám: Mgr. Zuzana Kučerová
členka RMČ

V Praze dne 16. 12. 2011

Věc: Právní vyjádření k možnostem základní školy zprostit se odpovědnosti za škodu vzniklou žákům v budově školy po odchodu ze školní družiny

Vážená paní radní,

ve věci vašeho dotazu ohledně odpovědnosti základní školy (resp. právnické osoby vykonávající činnost školy a školského zařízení podle školského zákona, č. 561/2004 Sb.) za škodu, která by mohla vzniknout jejím žákům v objektu školy po odchodu ze školní družiny během přesunu k východu z budovy školy, a případné možnosti zprostit se této odpovědnosti, uvádíme následující:

Odpovědnost škol a školských zařízení za škodu vzniklou žákům základních škol při vyučování, výchově nebo v přímé souvislosti s nimi je upravena v § 391, odst. 2) zákoníku práce (č. 262/2006 Sb.). Novela občanského zákoníku, obsažená v zákoně o úrazovém pojištění zaměstnanců (č. 266/2006 Sb.) převádí s účinností od 01.01.2013 tuto úpravu v nezměněné podobě do občanského zákoníku jako § 426a; zásady nynější úpravy, popsané níže, přitom zůstanou zachovány.

Odpovědnost za škodu, která vznikla žákům základních škol při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním, a za škodu, která jim vznikla při výchově mimo vyučování ve školském zařízení nebo v přímé souvislosti s ním, nese vždy právnická osoba vykonávající činnost dané školy či školského zařízení (pokud škola nebo školské zařízení nemají právní subjektivitu, nese odpovědnost jejich zřizovatel). Jde o tzv. absolutní objektivní odpovědnost. Škola (školské

zařízení) za škodu odpovídá bez ohledu na to, zda ji zavinila, a rovněž se této odpovědnosti nemůže zprostit.

Školský zákon ani jiný právní předpis blíže nevymezuje, co je myšleno „přímou souvislostí“ s vyučováním nebo výchovou, pod tento termín lze však nepochybně podřadit přesun žáka mezi vchodem školního objektu a místností, kde vyučování nebo výchova probíhá, stejně jako jeho přesuny po chodbách mezi třídami, setrvávání ve třídě o přestávkách mezi vyučováním, návštěva WC, apod.

Odpovědnost za škodu, způsobenou žákovi „v přímé souvislosti“ s činností školní družiny jako školského zařízení pro zájmové vzdělávání (§ 8 an. vyhl. č. 74/2005 Sb.) zahrnuje tedy i odchod žáka z místnosti, kde probíhá činnost školní družiny, k východu z objektu školní družiny, resp. školy, v níž se družina nachází. Této odpovědnosti se nelze zprostit ani jednostranným prohlášením nebo dohodou; případný „revers“ podepsaný zákonnými zástupci žáka by byl právním úkonem neplatným pro rozpor se zákonem a přesun odpovědnosti by nezpůsobil.

Jiná situace by mohla teoreticky nastat v případě, že by žák po odchodu ze školní družiny objekt neopustil a nadále se v něm z vlastní iniciativy a bez vědomí pedagogických pracovníků delší dobu zdržoval. Je možné, že škoda, vzniklá žáku za takové situace, by byla v případném sporu posuzována podle obecných ustanovení občanského zákoníku (č. 40/1964 Sb.) o odpovědnosti za škodu, zejména podle ust. § 420 obč. zák., kdy by školská právnická osoba nesla odpovědnost za škodu pouze v případě porušení právní povinnosti; na výkladu soudu by pak záleželo, zda by v daném případě dovedl zanedbání povinnosti náležitého dohledu nad žákem, plynoucí z ustanovení školského zákona (§ 164 odst. 1) písm. h)) či zásad bezpečnosti a ochrany zdraví (ust. § 29 školského zákona a § 3 vyhlášky č.48/2005 Sb. o základním vzdělávání). Na takovou interpretaci však nelze spoléhat, stejně jako nelze dopředu určit, jak by soud vymezil „přímou souvislost“ s výukou a výchovou a případné vybočení z jejího rámce.

Závěrem lze tedy konstatovat, že současná právní úprava neumožňuje škole či školskému zařízení zprostit se dopředu odpovědnosti za škodu, která může vzniknout odcházejícímu žáku během jeho přesunu k východu z budovy, a školská právnická osoba tak nese rizika spojená

Advokátní kancelář JUDr. Anděl

JUDr. Petr Anděl, advokát

Law firm

s odchodem žáka bez ohledu na případnou dohodu s jeho zákonnými zástupci. Obáváme se proto vzhledem k výše uvedenému, že řešení, které by na straně jedné představovalo dohled nad žákem během pohybu po budově a na straně druhé by bylo flexibilní vůči přání rodičů vyzvednout žáka „kdykoli“, nabídnout bez dalšího nemůžeme. Samozřejmě východisko by čistě teoreticky mohlo být specifické v rámci místních podmínek v jednotlivé škole (např. dohled dalšího pracovníka, přesun umístění družiny poblíž vchodu do budovy, částečné umožnění rodičům pohybovat se po budově školy, apod.), nicméně k tomu se nelze vyjádřit bez dalšího konkrétněji.

V případě jakýchkoli dotazů, požadavků na doplnění či rozšíření tohoto stanoviska nebo jeho částí, nebo související zadání v této věci jsme k dispozici.

S pozdravem

JUDr. Petr Anděl
advokát